

Enhed
FVJURA,
Forvaltningsjura

KOMMENTERET HØRINGSNOTAT

OVER

Sagsbehandler
DEPCAS

forslag til lov om ændring af lov om kommunernes styrelse, regionsloven, lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale og regionale valg

Koordineret med
-

Sagsnr.
2012-00301

(Særligt vederlag til næstformand i udvalg, diæter ved valg og folkeafstemninger og frihed til senere frist for ansøgning om afstemning i hjemmet mv.)

Doknr.
5135

Dato
21-09-2012

1. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag blev den 22. august 2012 sendt i høring hos:

Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, BDO Kommunernes Revision A/S, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Ældreråd, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Regioner, Dansk Revisorforening, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, DESA Dansk Erhvervssammenslutning, Det Centrale Handicapråd, Domstolsstyrelsen, Forbrugerrådet, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Højesteret, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO), Kommunernes Lønningsnævn, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Landsforeningen Ældresagen, Landsorganisationen i Danmark, Regionernes Lønnings- og Takstnævn, Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab, Valgnævnet, Vestre Landsret, Østre Landsret samt Ældremobiliseringen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har modtaget svar fra:

Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation, BDO Kommunernes Revision A/S, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Ældreråd, Danske Regioner, Datatilsynet, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Institut for Menneskerettigheder, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO), Kommunernes Lønningsnævn, Landsforeningen Ældresagen, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

2. Høringssvarene

Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation, BDO Kommunernes Revision A/S, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Ældreråd, Datatilsynet, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO), Kommunernes Lønningsnævn, Vestre Landsret og Østre Landsret har ingen bemærkninger til lovforslaget.

2.1. Mulighed for vederlæggelse af næstformanden i et stående udvalg mv., jf. lovforslaget § 1, nr. 1, og afsnit 2.1.3.

Med henvisning til lovforslagets § 1, nr. 1, hvorefter kommunalbestyrelsen får mulighed for at yde et særligt vederlag til næstformanden for udvalg nedsat af kommunalbestyrelsen, har **Danske Regioner** fundet anledning til generelt at bemærke, at regionerne ønsker at blive omfattet af de samme styrelsesmæssige frihedsgrader som kommunerne.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Den mulighed for vederlæggelse af næstformænd, som kommunalbestyrelserne får med den omhandlede bestemmelse i lovforslaget, tager primært sigte på vederlæggelse af næstformanden i et stående udvalg og økonomiudvalget i kommunerne.

Styreformen i regionerne er som udgangspunkt et fleksibelt forretningsudvalgsstyre. Regionerne kan således ud over forretningsudvalget - medmindre de har opnået dispensation, jf. nedenfor - alene nedsætte særlige udvalg af midlertidig karakter. Ved særlige udvalg af midlertidig karakter forstås de udvalg, som regionsrådet kan nedsætte i medfør af regionslovens § 13, stk. 6 (de i lov om kommunernes styrelse § 17, stk. 4, nævnte særlige udvalg).

Der er mulighed for at yde udvalgsvederlag til medlemmer af sådanne særlige udvalg af midlertidig karakter, når det pågældende udvalg nedsættes for en periode på højst to år til varetagelse af bestemte opgaver af midlertidig karakter, jf. § 7, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1460 af 19. december 2005, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 1096 af 25. november 2009 (vederlagsbekendtgørelsen for regionale hverv). Der er fastsat en pulje på 100 pct. af regionsrådsformandsvederlaget til fordeling mellem udvalgene, som udgør det maksimale beløb, som regionsrådet kan beslutte at anvende årligt til vederlæggelse af samtlige medlemmer af samtlige de omfattede udvalg, jf. § 7, stk. 3, i vederlagsbekendtgørelsen for regionale hverv. Udvalgsvederlag skal fordeles ligeligt mellem de enkelte medlemmer af hvert udvalg, idet formanden dog kan modtage op til det dobbelte af det vederlag, der ydes et medlem i samme udvalg, jf. § 7, stk. 5, i vederlagsbekendtgørelsen for regionale hverv. Der er således ikke hjemmel til at yde udvalgsformandsvederlag til formænd for særlige udvalg af midlertidig karakter svarende til de vederlag, der kan ydes formanden – og som foreslået næstformanden – for stående udvalg i kommunerne.

De begrænsede vederlagsmuligheder, herunder til udvalgsformænd, afspejler, at udvalgene alene kan nedsættes til varetagelse af bestemte hverv eller til udførelse af forberedende eller rådgivende funktioner for regionsrådet eller forretningsudvalget. Udvalgene kan således ikke – som de stående udvalg i en kommune med udvalgsstyre – have ansvar for den umiddelbare forvaltning af et sagsområde eller

almindelige administrative funktioner, men alene varetage afgrænsede administrative funktioner under forudsætning af de fornødne retningslinjer og den fornødne kontrol.

På den baggrund er det Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, at det ikke er velbegrunderet at give generel adgang i lovgivningen til at vederlægge en næstformand for et særligt udvalg af midlertidig karakter med et særligt vederlag.

Med lov nr. 586 af 18. juni 2012 er der med virkning fra 1. juli 2012 indført en dispensationsadgang til regionernes nedsættelse af stående udvalg. Efter regionslovens § 36, stk. 2, kan et regionsråd således med økonomi- og indenrigsministerens godkendelse træffe bestemmelse i styrelsesvedtægten om en anden styreform, herunder beslutning om almindeligt udvalgsstyre, der svarer til det, som gælder for kommuner efter den kommunale styrelseslov.

Med muligheden for, at regionerne meddeles godkendelse til en styreform med stående udvalg, vil regionsrådet med hjemmel i regionslovens § 36, stk. 1, og med økonomi- og indenrigsministerens godkendelse tillige kunne fastsætte bestemmelser om vederlag i styrelsesvedtægten til medlemmer af stående udvalg og forretningsudvalg i regionerne, der tager afsæt i de bestemmelser, der gælder i kommunerne for udvalgsvederlag og udvalgsformandsvederlag, herunder den foreslåede vederlæggelse af næstformænd for stående udvalg og økonomiudvalg, dvs. bestemmelser der afviger fra vederlagsreglerne i regionslovens § 11 og bestemmelser udstedt af økonomi- og indenrigsministeren i medfør heraf. Bestemmelser i styrelsesvedtægten om vederlag til regionsrådets medlemmer af stående udvalg skal fastsættes inden for de gældende økonomiske rammer for vederlæggelse af udvalgsmedlemmer i regionen.

Der vil også i øvrigt være mulighed for at ansøge om dispensation fra regionslovens bestemmelser om bl.a. vederlag, jf. regionslovens § 36, stk. 1, hvis der konkret findes at være anledning hertil. Et afsnit herom er indsat i lovforslagets almindelige bemærkninger, se afsnit 2.1.3.3.

2.2. Indkaldelse af stedfortræder ved korterevarende lovligt forfald, jf. lovforslaget § 1, nr. 2, og afsnit 2.5.1.

Statsforvaltningerne har anført, at det ikke fremgår af udkastet, hvorfor den foreslåede adgang til at lade et andet medlem indtræde i udvalget under et medlems kortvarige forfald gøres betinget af, at der er truffet bestemmelse efter § 15, stk. 2, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse om stedfortræderindkaldelse i kommunalbestyrelsen ved forfald af kortere forventet varighed end en måned. Hvis baggrunden er et ønske om fuld parallelitet mellem indkaldelse af stedfortrædere i kommunalbestyrelsen og udvalg, har statsforvaltningerne videre bemærket, at borgmesterens indkaldelse af stedfortræder efter lovens § 15, stk. 2, 2. pkt., er obligatorisk, medens adgangen for den udpegende valgruppe til at indsætte en stedfortræder i et udvalg foreslås at være fakultativ.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 2, fremgår bl.a. følgende:

"Bestemmelsen forudsætter for så vidt angår kommunalbestyrelsesmedlemmer – ligesom den gældende bestemmelse i § 28, stk. 2, i lov om kommunernes

styrelse – at betingelserne for stedfortræderens indkaldelse i kommunalbestyrelsen er opfyldt.

Bestemmelsen forudsætter, at kravet til den forventede varighed af forfaldet ikke kan være længere for kommunalbestyrelsen end for udvalget, da der ellers vil kunne indkaldes stedfortræder i udvalg i situationer, hvor der ikke kan indkaldes stedfortræder i kommunalbestyrelsen. Uanset denne forudsætning vil bestemmelsen dog give mulighed for stedfortræderindkaldelse ved forfald alene i et enkelt udvalgmøde.”

Det fremgår således af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse, at baggrunden for kravet om, at den foreslåede adgang til at lade en stedfortræder indtræde i udvalget under et medlems kortvarige forfald gøres betinget af, at der er truffet bestemmelse efter lovens § 15, stk. 2, 2. pkt., er, at der ikke bør kunne indkaldes stedfortræder i et udvalg i tilfælde, hvor der ikke er adgang til at indkalde en stedfortræder til kommunalbestyrelsen. Derfor forudsætter bestemmelsen også, at kravet til den forventede varighed af forfaldet ikke kan være længere for kommunalbestyrelsen end for udvalget. Der bør således eksempelvis ikke være adgang til at indkalde stedfortræderen for et udvalgsmedlem til udvalgets behandling af en sag i et tilfælde, hvor vedkommende kommunalbestyrelsesmedlems fravær – med samme begrundelse – ikke giver adgang til stedfortræderindkaldelse ved kommunalbestyrelsens efterfølgende behandling af sagen.

Baggrunden for den foreslåede bestemmelse er ikke et ønske om parallelitet mellem indkaldelse af stedfortrædere i kommunalbestyrelsen og i udvalg for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt stedfortræderindkaldelse er obligatorisk eller fakultativ. Det er således ikke hensigten med bestemmelsen at ændre på det forhold, at det er vedkommende valggruppe, der beslutter om stedfortræderindkaldelse i udvalg skal ske, når loven eller kommunens styrelsesvedtægt åbner mulighed for det. For at klargøre dette er 1. punktum i 2. afsnit i pkt. 2.5.1.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger ændret, som følger (ny tekst er understreget):

”En bestemmelse med det foreslåede indhold vil være parallel med den pr. 1. januar 2010 ændrede § 15, stk. 2, 2. pkt., i lov om kommunernes styrelse, der vedrører indkaldelse af stedfortræder i kommunalbestyrelsen, dog således at det som hidtil vil være vedkommende valggruppe, der beslutter, om stedfortræder skal indkaldes i udvalg.”

2.3. Indkaldelse af stedfortræder ved inhabilitet, jf. lovforslaget § 1, nr. 3, og afsnit 2.5.2.

Statsforvaltningerne har foreslået at tilføje ”i givet fald” efter ordene ”..., at et andet medlem” i bestemmelsen for at tydeliggøre, at det andet medlems indtræden forudsætter, at udvalgsmedlemmet faktisk bliver erklæret inhabilt.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Den foreslåede bestemmelse og i fornødent omfang dens specielle bemærkninger er ændret i overensstemmelse med statsforvaltningernes ønske.

2.4. Henvisningen til den kommune, hvor vælgeren er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR) i § 3, nr. 1 og 2, og § 4, nr. 1

Statsforvaltningerne har bemærket, at de foreslåede ændringer i lovforslagets § 3, nr. 1 og følgende, hvorved anvendelsen af udtrykket folkeregister ændres til en henvisning til den kommune, hvor vælgeren er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR), synes at indebære, at vælgere, der midlertidigt opholder sig uden for riget (diplomater, udsendte m.v.), og som ikke er bopælsregistrerede, ikke kan være stillere.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Det følger af folketingsvalgloven § 12, stk. 1 og 5, henholdsvis Europa-Parlamentsvalglovens § 11, stk. 1 og 5, at et nyt parti, der ønsker at opstille til folketingsvalg henholdsvis Europa-Parlamentsvalg, skal indsamle et nærmere antal underskrifter fra personer, der ved erklæringens afgivelse (dateringstidspunktet) opfylder betingelserne for valgret til Folketinget.

Heri ligger, at også de vælgere, der midlertidigt har taget ophold i udlandet, men som anses for at have fast bopæl i riget, jf. folketingsvalglovens § 2, stk. 2, jf. for Europa-Parlamentsvalg tillige Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1, har ret til at afgive og underskrive en vælgererklæring.

Det fremgår af de foreslåede bestemmelser, at vælgererklæringer skal attesteres i den kommune, hvor vælgeren er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR). Eftersom vælgere, der midlertidigt har taget ophold i udlandet, men som anses for at have fast bopæl i riget, ikke er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR), ville disse vælgere med den foreslåede formulering som en utilsigtet konsekvens blive afskåret fra at kunne afgive en vælgererklæring.

Lovforslaget ændres derfor således, at henvisningen til den kommune, hvor vælgeren er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR) de pågældende steder erstattes af en henvisning til den kommune, hvor vælgeren ved erklæringens afgivelse opfylder betingelserne for at blive optaget på valglisten.

For så vidt angår ovennævnte persongruppes adgang til at være stillere for en kandidat uden for partierne, der opstiller til et folketingsvalg, gælder folketingsvalglovens § 32, stk. 1, hvorefter en stiller skal være en af "opstillingskredsens vælgere", uændret.

2.5. Kommunalbestyrelsernes mulighed for at fastsætte en senere frist for indgivelse af anmodning om at brevstemme i eget hjem i § 3, nr. 17, og § 5, nr. 13, samt reglerne om, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet i § 3, nr. 16, og § 5, nr. 12, jf. lovforslagets 2.1.2. og 2.2.1. mv.

Ældre Sagen finder det positivt, at kommunalbestyrelsen får frihed til at fastsætte en senere frist for, hvornår vælgere, der pga. sygdom eller manglende førlighed ikke kan møde frem på afstemningsstedet, senest skal have ansøgt kommunen om at stemme i eget hjem, samt at reglerne om brevstemmeafgivning bliver mere fleksible.

I relation til ministeriets præcisering af den generelle vejledning omkring afholdelse af valg, opfordrer **Ældre Sagen** ministeriet til ikke alene at anføre, at kommunerne i forbindelse med et valg bør offentliggøre borgerservicecentrenes åbningstider på kommunernes hjemmesider, men at kommunerne også – f.eks. ved opslag i dagspressen eller på offentlige steder – bør orientere herom. Baggrunden er, at der

fortsat er en stor del af særligt den ældre del af befolkningen, der ikke har mulighed for at gøre brug af kommunernes hjemmesider.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

På baggrund af Ældre Sagens høringssvar vil ministeriet i sin generelle vejledning til kommunerne om afholdelse af valg supplerende anføre, at kommunerne i forbindelse med offentliggørelsen af borgerservicecentrenes åbningstider på deres hjemmesider kan overveje andre muligheder for offentliggørelse, herunder i lokale dagblade. Lovforslagets afsnit 3.1.2. tilrettes i overensstemmelse hermed.

2.6. Kommunalbestyrelsernes mulighed for at fastsætte en senere frist for indgivelse af anmodning om at brevstemme i eget hjem i § 3, nr. 17, og § 5, nr. 13, samt reglerne om, at vælgeren ved brevstemmeafgivning kan forlange den fornødne hjælp fra den, som brevstemmen afgives til i § 3, nr. 21 og § 5 nr. 18, jf. lovforslagets 2.1.2. og 2.3.3.

Institut for Menneskerettigheder fremhæver, at det følger af FN's Handicapkonventions artikel 29, at Danmark skal sikre, at alle personer med handicap har mulighed for at stemme. Det betyder bl.a., at stemmeprocedurer, afstemningsfaciliteter og valgmateriale skal være passende, tilgængelige samt lette at forstå og anvende.

Instituttet støtter derfor den del af lovforslaget, som giver kommunalbestyrelsen mulighed for at fastsætte en senere frist for, hvornår vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førighed ikke kan møde frem på afstemningsstedet, senest skal have ansøgt kommunalbestyrelsen om at stemme i eget hjem. Instituttet støtter også den del af lovforslaget, som præciserer, at vælgeren ved brevstemmeafgivning kan forlange den fornødne hjælp fra den, som brevstemmen afgives til.

Instituttet anbefaler dog samtidig – med henblik på at fremme den enkeltes menneskerettigheder – at det systematisk undersøges, hvad der kan gøres for at fremme tilgængeligheden yderligere. Instituttet anfører i den forbindelse, at der bør laves mere tilgængelige stemmesedler med billeder.

Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Efter FN's Handicapkonventions artikel 29, a), litra i), skal deltagerstaterne bl.a. sikre, at personer med handicap effektivt og fuldt ud på lige fod med andre kan deltage i det politiske og offentlige liv, herunder at personer med handicap har ret til og mulighed for at afgive deres stemme, bl.a. ved at sikre, at stemmeprocedurer, afstemningsfaciliteter og valgmateriale skal være passende, tilgængelige samt lette at forstå og anvende.

Reglerne om hjælp til stemmeafgivning i folketingsvalglovens § 49, kommunal- og regionalvalglovens § 55 og Europa-Parlamentsvalglovens § 25, jf. folketingsvalglovens § 49, giver i overensstemmelse med handicapkonventionens artikel 29 personer med handicap ret til at forlange den hjælp, der er nødvendig til stemmeafgivningen. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde. Den handicappede vælger kan forlange, at hjælpen til stemmeafgivningen – ud over af en valgstyrelse eller tilfornet - ydes af en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Ministeriet er herudover løbende, herunder i dialog med forskellige handicaporganisationer, opmærksomt på mulighederne for at fremme tilgængeligheden til valg yderligere, jf. f.eks. de dele af lovforslaget, som Institutet finder det positivt, at ministeriet har medtaget i lovforslaget.

For så vidt angår Institut for Menneskerettigheders forslag om mere tilgængelige stemmesedler med billeder, er der nogle forhold, som principielt taler imod en sådan ordning.

Der er således i Danmark en grundsætning om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valghandlingens afvikling. Det betyder bl.a., at det skal sikres, at vælgerne kan stemme uden at blive udsat for nogen form for holdningsmæssig påvirkning umiddelbart inden. Denne grundsætning foreslås kodificeret med lovforslaget, jf. forslaget til affattelse af folketingsvalglovens § 50, 3. pkt., og § 61, stk. 8, samt kommunal- og regionalvalglovens § 56, 3. pkt., og § 67, stk. 8. Det er ministeriets opfattelse, at billeder på stemmesedlerne vanskeligt vil kunne forenes med hensynet til, at stemmesedlerne skal fremstå neutrale og objektive.

Ministeriet har derfor ikke planer om en ændring af lovgivningen som ønsket af Institut for Menneskerettigheder.